

GRİ OTOBÜS

Nada Dosti

Balkan Edebiyatı

Nada Dosti, Durrës (Arnavutluk)'te doğdu. Tiran Üniversitesinin Filoloji Fakültesi, Yabancı Diller Bölümünde Lisans eğitimini bitirdi. Yüksek lisans eğitimi aynı üniversitesinin, İngilizce Öğretmenliği Bölümünde tamamladı. Hâlihazırda ASBÜ, Sosyal Bilimler Fakültesinde doktora eğitimini sürdürüyor. Arnavutça yayın yapan *Heshtje* (Edebiyat ve Kültür Dergisi)'de editörlük yapıyor. Serbest gazeteciliğin yanı sıra araştırmacı ve köşe yazarlığı yapıyor. **Yayımlanan kitabı:** *Gezi ve Hikâyeler* (2023).

GRİ OTOBÜS

Nada Dosti

Gri Otobüs	Nada Dosti
Uzam Yayınları	: 105
Balkan Edebiyatı	: 5
Öykü	: 40
1. Baskı	: Eylül 2023
Sertifika No	: 41826
ISBN	: 978-625-99552-3-0
Editör	: Hüseyin Mehmet
Son Okuma	: M. Kerem Karadeniz
Kapak	: Uzam/Ahmet H. Karahan
Sayfa Düzeni	: Uzam/Ahmet H. Karahan
Basıldığı Yer	: Ankara Ofset Basım Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti. Sertifika No: 50648 Zübeyde Hanım Mah. Sebze Bahçeleri Cad. No: 93/43-44 İskitler-Altındağ/Ankara www.ankaraofset.com.tr Tel: 0 312 384 50 63

© 2023, Nada Dosti
© 2023, Pruva Medya İletişim Ltd. Şti.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir suretle çoğaltılamaz.

Pruva Medya İletişim Ltd. Şti.

Fevzi Çakmak 2 Sk. No: 38/10 Kızılay/Ankara

Tel: 0 312 230 40 55

www.uzam.com.tr / iletisim@uzamyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Gölgede Eriyen	7
Altmış Saniyede	11
Kitap Hırsız	15
Saklambaç	17
Yirmi Dört Saat	19
Paradoks	21
Pentagram	23
Aydınlatma	31
Madalyonun Diğer Yüzü	35
Çekmecedeki Hayaller	39
Sanatla İç İçe	43
Bella Ciao!	47
Selanik	51
Lanetli Şiir	55
Beyazdrin Kadınları	57
Kibrit Kutusu Gibi	59
İki Kartal	63
Anam	69
Kız Kardeşim	71

GÖLGEDE ERİYEN

Uzun zamandır beklenen haber geldi. Herkes yemek masasında sessizce otururken “Bekleme Senfonisi” çalıyordu. Telefonun sesi, müziği bölene kadar böyle sürdü. Gemi hazırды, o soğuk mart akşamı yola çıkmak üzereydi. Küçük, cılız, paslı bir gemi, umudun tek aracıydı. O kadar eskiydi ki boyaları sulara dökülüyordu. Uzak bir şehre, vaat edilmiş bir toprağa demirleyecekti.

Vedalaşmak için kapıda sıraya girdiler. Belirsiz, dönüşü olmayan bir gidişti bu. Vedalaştıktan sonra kimse masaya dönmedi. İştahları da onlarla yola koyulmuştu. Çorba soğudu. Ekmek kurudu. Suda çözülen aspirin köpürmeyi durdurdu. Gitmeden önce, kendisini neyin beklediğini bilmediğinden el yazısıyla bir mektup hazırlamıştı. Geride iki kızının dışında hiçbir şey bırakmamıştı. Annesi, tıpkı gemiden ayrıldığı geceki gibi koyu mürekkepli mektubu okurken ağlayarak birkaç kelime fısıldayabildi. “Kızlarım sana emanet!” Kırık gramofondan bu yorgun nakarat tekrarlandı durdu.

Babası çok ağladı. Yaşlı adamın gözlerinden daha önce benzeri görülmemiş yaşlar aktı. Onu ağlarken ilk ve son kez göreceklardı. Gözyaşları kururken karaya çıkmayı başaranların listesiyle ilgili haberleri izlemek için televizyonu açtı. Dilini anlamasa da adını kesinlikle tanıyacaktı. Ne de olsa ad, bütün dillerde aynı şekilde telaffuz edilirdi.

Televizyon gece gündüz açıktı. Elektrikler yoksa radyoyu açıyordu.

Beş kişilik masa, yemek odasının köşesine yerleştirilmişti. Sandalyesi boş kaldı. Annesi onu oradan bir türlü kaldıramıyordu. İnatla “Oğlumu gömmedim, gurbete gönderdim. O dönene kadar sandalyesi orada kalacak.” diyordu. İstese kaldırır, sahibi geldiğinde geri koyabilirdi. Böylece herkes daha az acı duyardı. Ama hayır! Sandalye görevini titizlikle yapıyor, oğlunun yokluğunu hatırlatıyordu. Ahşap, hasır veya demir sandalyelere benzemiyordu. Hasretten yapıldığı, acıyla boyandığı, yoklukla süslendiği için diğer sandalyelerden farklıydı. Bu yokluk bütün yemeklerimize sirayet etmeliydi. Karşımızda dimdik oturmalıydı. Masanın başında değil, tam ortasında.

8

Sımsıcak bir Ağustos günüydü. Denizin en uzak, en berak noktasına ulaşmak için tepeye tırmanırken, kilometrelerce yürürken yorgunluktan ölecektik. Oradan Kral Zog’un şatosu net bir şekilde görülebiliyordu. İlk ve tek kralımız. Şatosu hazinelerle doluydu. Sonra onu birileri çalıp kaçtı.

Bitkin bacaklarım yüzünden babam sırtında taşırdı beni. Çatlayan dudaklarımdan, yanan cildimden deniz acısı gitmiyordu. Elime alır almaz eriyen sütlü dondurmanın tadı damağımdaydı. Arka planda Kallmi’nin killi kumlarına çarpan o eski plastik Çin sandaletlerinin sürüklenme sesi geliyordu. Yazın sonlarıydı. Birlikte geçirdiğimiz son yazdı. Bilseydik belki de sonbahardan birkaç gün daha ödünç alabilirdik.

Gemi terk edilmiş vaziyette deniz kenarında demirliydi. Dalgaların sonsuz ritmiyle sallanıyordu. Orada buluyor, aynı yere bırakıyorduk.

Yola çıktığında bu tekne kadar küçük değildi ama Fellini ya da Kamerun filmlerinde görülen, vaat edilmiş topraklara giden o muhteşem gemilerden daha küçüktü.

Babasız çocuğa yetim deniliyorsa göçmen çocuğa ne ad verilir acaba? Bu tür terk edilmiş çocuklara henüz bir ad verilmemesi ilginç. Bir mutfak eşyası olsaydı, aradığınızda asla bulunmayan fırın eldivenlerine benzerdi. Özellikle en çok ihtiyaç duyulduğunda ortadan kaybolanlardan. Ellerin birkaç kez yanması gerekir ki parmaklarla eldiven arasında sessiz bağ ya da gizli bir çağrı oluşsun.

Babam gittikten sonra onun hayali o kadar küçüldü ki yılda sadece yirmi gün ortaya çıkan bir görüntüye dönüşmüştü. Bir ağustostan yirmi ağustosa kadar. Artık tam zamanlı veya yarı zamanlı bir baba değildi. Sadece “Yirmi günlük baba!”ydı.

Ders sırasında öğretmen, ailemiz hakkında bir kompozisyon yazmamızı isterdi. Kâğıdım boş kalırdı.

— Babanın adı ne?

— Babama göçmen denir

— Nerede şu an?

— Göç etti!

— Hayatta mı?

— Sanırım öyle, emin değilim. Ama o gemiyle yola çıkan kişilerin hiçbiri bir daha geri dönmedi. Plajda geçen günlerimizi, erimiş dondurmanın tadını, denizanasının zehrini de yanında götürdü. Bütün bunları düzgünce katlayıp cebine koydu ama anılar Adriyatik Denizi'nin tuzlu suyunda, o yabancı ülkeye varana kadar dondurma gibi eridi.

ALTMİŐ SANİYEDE

Güçlü bir sarsıntıyla uyanıyoruz. Işıklar hemen sönüyor. Aydınlatmak için telefonu elime alıyorum. Aklıma ilk oğlum geliyor. Onu başkentte ablama bırakmıştım. Parmaklarım titrerken ona mesaj gönderiyorum “Oğlum sana emanet!” Büyük bir moloz kükremesi aşağı dökülmeye başlıyor. Evi saran duvar düşerken ikinci kat başımızın üzerine çöküyormuş gibi hissettim. Montumu ve başımı örtecek bir şal arıyorum. O karanlıkta, anneannemi uyandırıyorum. Onu sertçe çekip kapıya doğru sürüklüyorum, sonra kendim çıkıyorum. Her şey sonsuz bir altmış saniyede oluyor.

Dışarısı çok soğuk. Sahil kasabasının tipik soğuşu.

Komşularımız da dışarı çıkmış. Eve girmeye kimse cesaret edemiyor. Neredeyse bütün mahalle meydana toplanmış. Farklı toplulukların bir arada yaşadığı o küçük banliyö mahallesinde, gecenin karanlığında ten renkleri ayırt edilmez durumda. Giydiğimiz terliklerin ya da bornozların markası da öyle. Şapka, başlık veya başörtüler de.

Yakın mahalledeki binalar çöktükten sonra hâlâ evimizin ayakta kalışına, hayatta olduğumuza şükrediyoruz. Bize çok yakın bir köyde elli bir kişi öbür âleme göçtü. Biz hayatta kalanlara şafak yakında gelecek, yeni bir günün alacakaranlığına döneceğiniz. Şükretmemiz gereken yeni bir nimet.

Sabahın erken saatlerinde evlerimize dönüyoruz; duvarlar

çatlamış, evler bahçelerle çevrili olduğundan en azından hâlâ ayakta. Böylesi zor günlerde başınızın üstünde bir çatı olması büyük nimet: Hayatta kalmak başlı başına bir mucize.

Oğlumu tekrar kollarıma almak için başkente gidiyorum. Hayat devam ediyor, sadece ara sıra ayaklarımızın altı kayıyor hissine kapılıyoruz. Gün içinde uzun süre yüzdükten sonra denizin dalgalarına alışır gibi ona da alışıyorsunuz. Yatağa yatışınızda hâlâ dalgaların içindeymiş gibisiniz. Ya da uzun bir otobüs yolculuğuna çıkıp gün sonunda yatağa uzandığınızda yatak, sallanan bir beşiğe dönüşür ya... Öyle işte.

Uzaklardan bir mesaj geliyor. Ardından bir telefon görüşmesi. Uzaklardan derken sadece mekân olarak uzaklık değil zaman olarak da uzak. Sarılmak kadar sıcacık bir telefon görüşmesi, “Her şeye rağmen yanındayım.” gibi bir görüşme. Burukluğu, küskünlüğü, kırgınlığı, hayal kırıklığını ve buna benzer diğer ayrıntılı duyguları geride bırakan bir telefon görüşmesi...

12

Herkes şehrimden kaçıp akrabalarının bulunduğu başka şehirlere gitmeye çalışırken beni oraya haber yapmak için çağırıyorlar. Başkente varır varmaz, röportaj vermek için şehrimde geri dönüyorum. Kentin girişine barikatlar kurulmuş. Özel izin sayesinde barikatları geçiyoruz. Kendi kendime “Bu senin için sadece bir meslek değil, zor zamanlarda hatta ölüm kalım durumlarında, özellikle tam da bu durumlarda yapılması gereken bir görev.” diyor, cesaretlenmek istiyorum.

İnternet yok. Eskiden olduğu gibi sadece telefon araması, mesajlaşma var. “İyice kafayı yemişsin” diye bir mesaj geliyor ablamdan, “Evde, ailenle çocuğunla olmak varken sahte kahramanlık yapıyorsun, ne kadar bencil bir annesin?”

“Gerçekten öyle miyim,” diye düşünüyorum. “Zaten bunu, onun için yapıyorum. Onun için, yani ona iyi bir örnek olayım diye.” Ama bu cevabı yalnızca ben duyuyorum.

Röportajı bitiriyorum, başkente dönüyorum. Gün içerisinde temizlik yapıyor, çocuklarla ilgileniyor, korkmamaları

için onlara yakın duruyor, günlük bir rutin oluşturuyor; acil durumlarda yapmaları gereken davranışlarla eylemleri öğretiyoruz. Sarsıntılar geri döndüğünde, biz de ritüelimize geri dönüyoruz. İçinde evrak, yemek, yedek kıyafet ve bozuk para bulunan bir çantam her zaman kapıya yakın duruyor. Gündüz gece. Yorulmadan.

Geceleri çocukları alıp arabada uyuyoruz. Vücut sıcaklığıyla ısınmak için birbirimize sıkıca sarılıyoruz. Dilenciler, evsizler, çeteler, sokaklarda fink atıyor. Biri arabamıza doğru yaklaşıyor. Nefesler tutulup kalpler ıssızlaşıyor. İki elini gözlerine siper ederek başını cama dayıyor. İlginç bir şey olmadığına karar vererek gidiyor.

Sonunda havaalanı açılıyor, uçuşlar başlıyor. Durum gitgide sakinleşiyor. Normalleşiyor ama normale dönüş yok.

Sonraki günlerde beden de zihin teslim oluyor. Olur. Sürekli “hayatta kalma” durumundan sonra günlerce süren uyuşukluk hâlinin baskın olduğu ağır bir durum. Gözler, anlamsız ama durmadan yaşıyor. Birikmiş korku, acı ve yorgunluk eskiye dönerek ruhun normal durumuna gelmesi için zamana ihtiyacı olacak. Altmış saniyede yaşananların bir ömre yayılarak iyileşebileceği bir zaman...

KİTAP HIRSIZI

O gün şehir korkunç bir haberle uyandı. Herkes şaşkına döndü. On dokuz yaşında bir genç, yeşil kitabı çalmıştı. Böyle bir hırsızlık hiç görülmemişti. Beyaz yakalı, siyah kravatlı hırsızlıkların kapsamı dışındaydı. Onların bir oy ya da bir not satmak için yaptığı hırsızlık, bir kitap çalmanın yanında bir hiçti.

Ben de o gün, aynı kitapçıdaydım. Olayın tanığı olarak, söz konusu suçtan çok etkilendiğimi hatırlıyorum. Genç adam, kitabı eline aldığı anda onu gözlerimle gördüm. Sıradan bir kitap değildi; pahalıydı, yeşil kapaklıydı, en çok okunanlardandı. Kitabın arkasındaki fiyat etiketini görünce gülen yüzü asıldı. Matbaadan yeni çıkan bir kitabın hoş kokusunu hissetmeye çalışırken gözlerini kapatmıştı. Sayfaları nasıl çevirdiğini hatırlıyorum. Fırından yeni çıkmış sıcacık kruvasan aroması, yanında orta şekerli Türk kahvesi... Delikanlının sayfalarını çevirdiği kitabın kokusunu durduğum yerden bile alabiliyordum. Birkaç saniye içinde ürktücü bir hareket yaptı: Kitabı ceketinin altına koydu, çıkışa yöneldi. Kitapçının sağır edici alarm zili isterik bir şekilde gıcırdamaya başladı.

Herkes şaşkına döndü. Önyargılı bir şekilde, tam alnına ok yemiş bakışlarla ona doğru gözlerini çevirdi. Oğlan kızardı. Kaçarken kitabı yere düşürdü. Ancak polisler onu zamanında yakalamayı başardı. Olay yerinde büyük şok yaşayan kitapçıyı hastaneye götürdüler.

Bileklerinden kelepçeli genç, avukatı olmaksızın hâkim karşısına çıkmak zorunda kaldı. Genç, kitabın fahiş fiyatını karşılayacak parası olmadığını söyledi. Memleketimizin o koca şehrinde bırak lüks sayılan harcamaları yemek, içmek için bile para yoktu.

Mahkeme, ev hapsi cezası verdi. Gözlerine kitap okumaya karşı en az iki yüz metre ötedeki bir kitapçıya veya kütüphaneye yaklaşırsa alarm veren cihaz yerleştirildi. Gözleriyle hayatı boyunca bir daha kitaba bakamayacaktı. Yoksa uyarının ardından müebbet hapis cezası gelecekti. Ceza dosyasında: “Mahkûmiyet hükmü-Suçü: Bir Kitap Çalmak” yazıyordu.

Sonsuza dek kitap hırsız bilinecekti.

SAKLAMBAÇ

Birçoğu, hayatın bir oyun olduğunu; bir aldatmacadan ibaret olduğunu söylüyor.

Ben de hayatıma saklambaç oynayarak başladım. Evet, evet! Saklambaç! “Ama nasıl,” diye soracaksınız. Şöyle: Gözlerim kapalıydı. Açtığımda babam yoktu. Bebeklerin göremediklerini söylemelerine rağmen, gözlerimle onu aramaya başladım. Görebiliyordum hatta çok iyi görebiliyordum ama keşke görmeseydim. En azından ilk üç günde.

Hayata nasıl başlarsan öyle devam eder, derler. Babamı aramaya başladım, hayatım böyle devam etti; sürekli onu aradım. Babam benimle evcilik oynamadı, el ele tutuşup parka ya da ormanda yürüyüşe gitmedik. Ama ne önemi var! Zaten hayatımızı saklambaç oynayarak geçirdik. O kaçıyordu, ben de arıyordum. Ortadan kaybolurdu, ben de onu bulmak için her yeri arardım. Sonunda oyunumuzda kazanan olmadı, ikimiz de kaybettik.

Doğduğumda babam beni görmeye hastaneye bile gelmedi. Üç gün sonra lohusa kadın, bir kız bebekle eve döndüğünde babamla tanışmışım. “Yine mi kız?” Adımın bu olduğunu sandım. Bu ismi o kadar çok duymuştum ki bana “Yine Kız» demeye karar verdiklerini düşündüm.

Sevilmeden, kabul edilmeden hayata geldiğinizi hayal edin. Bir kaza gibi ya da “lanet gibi” gelmek babama göre.

Evet, onun teorisine göre, Tanrı ona iki kız çocuğu vererek onu lanetledi (ve hatta benden sonra gelen üçüncü kız çocuğu, onun bu lanet teorisinin canlı kanıtıydı).

Kimileri için bir lanet, kimileri içinse bir nimetti. Büyükle-
rimiz hep “Üç kızı olan anne ve baba cennete kızlarıyla el ele
girer.” derdi.

Bu dünyaya bir lanet gibi geldiğinde, ömür boyu kendini sevdirmeye, kabul ettirmeye çalışarak geçiriyorsun. Kendini sevdirmeyi başarırsan sen de kendini sevgi ve kabule layık görürsün. Yıllarca kendine, seni bu dünyaya getirene, kız olmanın, kız sahibi olmanın o kadar kötü olmadığını kanıtlamaya çalışırsın. “Yine bir kıza” ebeveynlik yapmak, bu kadar lanetli bir şey olmamalıydı. Ama bütün çabalarına rağmen, sen hayatına saklambaç oynayarak başlayan, hastanede terk edilen bir bebeksin.

YİRMİ DÖRT SAAT

Bir sabah gazetede, “Gregor Samsa bir sabah bunaltıcı düşlerden uyandığında, kendini yatağında dev bir böceğe dönüşmüş buldu.” diye yazıyordu. Okumaya başlayınca bunun bir haber olmadığını, gerçeğin ta kendisi olduğunu fark ettim. Çünkü o sabah hepimiz böcek olarak uyanmıştık. Kalktım, aynaya doğru “o piti piti” söylenerek ilerlerken bir baktım: Sürpriz! Aynada bir böcek, karşısında ben: Ağustos böceği. Üzülmedim, garip bir sevinç hissettim. Çünkü nasılsa herkes böceğe dönüşmüştü. Fakat o sırada kendimi aynanın karşısında ağustos böceği olarak görünce içten içe memnun olmuşum. Seçim bana bırakılsaydı emin olun aynısını seçerdim. Uğur böceği olsaydım da hayır diyemezdim tabii. Kim istemez ki bu iki böcekten biri olmayı? Ne de olsa herkesi sevindirmek, elden ele dolaşmak, gülcükler kondurmak var... Ama olsun! Ağustos böceği de tıpkı benim gibi. Bu durumda önemli bir işimiz var artık. Geceler boyu şarkı söyleyip etrafımızı şenlendireceğiz.

Masallardaki böceklere çok aldanmayın. Hele o neşeli olanlara. Hani yeşil şapkalı olup elinde gitar çalanlar var ya. Bizim tarzımız biraz farklı. O kadar da neşeli değiliz. Bütün bunları tahayyül ederken kapı zili çalıyor. Muhtemelen komşumdur... Kapıyı açtım, bir de ne göreyim! Sürünerek içeri giriyor.

“Evet! Buyur! Hoş geldin! Hayırdır, ne oldu; yüzün neden asık böyle?”

“Ben! Ben hiçbir şey beceremiyorum... Ben bir hiçim... Asla bir kelebek olamayacağım!”

Cebinden bir aile fotoğrafı çıkardı. Bana gösterdi; resimdeki ailesini, akrabalarını her birini saydı, en yakın arkadaşını işaret parmağıyla gösterdi. Hepsi, her biri rengârenk kelebeklerdi.

“Görüyor musun? Sence benziyor muyum bunlara?”

“Dur ya, sakın ol, hâlâ vaktin var. Onlar da bir zamanlar senin gibiydiler; yani önce ipek böceği değil miydiler? Acele edip kendini üzmemelisin...”

“Acele etmiyorum! Ama dönüşüm doğal akışında gitmedi. Bu zamana kadar kelebeğe dönüşmeliydim ama olmadı. Sence haklı değil miyim?”

“Değilsin” demek istedim. Ama demedim, aslında diyemedim. Benim işim aydınlatmak. O sırada özelliklerimi hatırladım ve ona:

“Gel, yaslan şuraya. Önce bir sakın ol, rahatla.”

Uyuyacak gibi olduğu sırada dedim ki:

“Bazı kelebeklerin ömrü yirmi dört saattir, bazısının bir veya iki aydır. Bunu biliyor muydun?”

Gri Otobüs

Nada Dosti

Boyaları sulara dökülen eski, paslı, küçük bir gemiyle vaat edilmiş topraklara demirlemek üzere yola çıkan iki kız babasının, düzgünce katlayıp cebine koyduğu aile anılarının Adriyatik Denizi'nin tuzlu suyunda, o yabancı ülkeye varamadan dondurma gibi erimesiyle kalkan *Gri Otobüs*, birbiriyle izlek akrabalığı kuvvetli on dokuz öyküyü anlatıyor.

Keskin dikkati, ince duyarlılığıyla yaşamın sıradanlığıyla aykırılığını daha çok da uzlaşmaz, benzeşmez yanlarımızla bulduğumuz kişiliğimizi yakalayıp akıcı diliyle anlatan Nada Dosti, Türk okurunun yüreğinde uçsuz bucaksız vaad edilmiş topraklar edinecek.

uzam

Öykü

UzamYayinlari

9 786259 955230